

19. Kotitalouslautakunta

Kotitalouslautakunta antoi toiminnastaan v. 1942 seuraavan selostuksen:

Kokoonpano. Lautakuntaan kuuluivat v. 1942 talousneuvos M. Sillanpää puheenjohtajana, talousneuvos H. Gebhard varapuheenjohtajana ja rouva H. Brander, arkki-tehti S. Lagerborg-Stenius ja rouva M. Mutikainen jäseninä. Kaupunginhallitusta edusti kokouksissa rouva M. Salmela-Järvinen ja sihteerinä toimi kotitalousneuvoja I. Grotenfelt. Lautakunta kokoontui vuoden aikana 9 kertaa. Lähetettyjen kirjeiden ja kirjelmien luku oli 75, saapuneiden 78.

Toimihenkilöt. Lautakunnan vakinaisista kotitalousneuvojista toimivat käsityönopettaja I. Grotenfelt ja talousopettaja L. Virki kotitalouskerholassa Mäkelänkadun 45:ssä, talousopettaja M. Koivisto opetuskeittiössä Helsinginkadun 26:ssa ja talousopettaja K. Vöry opetuskeittiössä Fredrikinkadun 16:ssa. Ylimääräisinä käsityöneuvojina toimivat neiti A. Kautonen, rouva L. Lehtonen ja käsityönopettaja H. Löfgrén. Apuopettajana talouskurssilla toimi talousopettaja T. Lindroos. Tyttökerhojen ohjaajana toimi rouva S. Salo ja laulun opetusta ohjasi rouva R. Hangasjärvi.

Toiminta. Lautakunnan opetustoiminta tapahtui seuraavissa huoneistoissa: Helsinginkadun 26:ssa olevassa opetuskeittiössä, Mäkelänkadun 45:ssä olevassa kotitalouskerholassa ja Fredrikinkadun 16:ssa olevassa opetuskeittiössä. Koska ensiksi mainitussa ei ollut erityistä käsityöhuonetta, lautakunta kaupunginhallituksen luvalla sai käyttää suomenkielisen työväenopiston käsityösalia käsityönopetukseensa.

Huhtikuun 17 p:n ja 20 p:n välisenä aikana järjestettiin työväentalossa kotitalouskeskuksen toimesta pulantorjunta-näyttely, johon lautakunta osallistui eri toimintamuotojaan esittäen. Talouspuolella näytettiin pula-ajan pesu- ja puhdistusaineita sekä -välineitä ja esitettiin villivihannesten käyttöä taloudessa. Sitä paitsi pitivät talousopettajat useita havainto-esityksiä omalta alaltaan. Käsityöopetuksessa sovellettiin etupäässä periaatetta vanhasta uutta, jolloin pikkulasten vaatteet ja peitteet herättivät erikoista huomiota.

Huhtikuussa toimeenpannun, sosiaalisen tutkimustoimiston järjestämän ruoankulutus-tutkimuksen Helsingissä antoi kaupunginhallitus kotitalouslautakunnan hoidettavaksi. Siihen osallistui 136 perhettä ja lautakunnan opettajat toimivat perheiden opastajina, samoin kuin samanlaisessa, marraskuussa toimeenpannussa tutkimuksessa, jonka sosiaalinen tutkimustoimisto itse hoiti.

Vaatetustilanteen yhä huonontuessa toimeenpantiin keväällä koko maassa yleinen pikkulastenvaatekeräys. Kaupunginhallituksen luvalla otettiin lautakunnan opetus-huoneistoissa vastaan vaatteita, joista sitten kerhoissa valmistettiin runsaasti pikkupakkauksia työläisnaisliiton välityksellä tarvitseville jaettaviksi.

Huolimatta jatkuvasta sodasta on lautakunnan toiminta voinut jatkua koko vuoden suunnitellussa laajuudessa, vaikkakin pula-aika tuntuu yhä enemmän painavan leimansa työhön sekä kurssien laatuun että oppilasmäärään katsoen. Toiselta puolen esiintyy kiitettävää harrastusta saada neuvoja ja ohjausta, jotta paraiten selviydyttäisiin vaikeuksista, toiselta puolen on kuin moni ei enää jaksaisi oman ankaran jokapäiväisen ansio- tai kotityönsä lisäksi harrastaa mitään muuta. Näissä oloissa on vaativaa ja vaikeata keksiä sellaisia työmuotoja, jotka kaikesta huolimatta herättäisivät mielenkiintoa ja innostusta sekä ajankohtaisuudellaan auttaisivat perheenmääntä. Soveltamalla toimintansa sota- ja pula-ajan vaatimuksia vastaavaksi on kotitalouslautakunta parhaansa mukaan koettanut olla rakentavassa kotirintamatyössä mukana.

Talousopetuksessa järjestettiin yhteensä 53 kurssia käsittäen ne n. 524 eri opetustilaisuutta, joihin osallistui kaikkiaan 486 oppilasta, kuten selviää seuraavasta:

Opetusaine	Kursseja	Kurssiin sisältyviä opetustilaisuuksia	Oppilaita
Pula-ajan ruoanlaitto	38	5—12	324
Säilöönpano ja kasviruokien valmistus	9	5	83
Havainto-opetus	3	1	39
Talousopetus kerho- ja koulutyttöille	1	5	10
Jouluruokien valmistus	1	3	16
Talousopetus työvalmiusnaisille	1	12	14
	<hr/>		
	Yhteensä 53	—	486

Havainto-opetusta ja neuvontaa ruoanlaitossa, säilöönpanossa ja kodinhoidossa annettiin eri keittiöissä yhteensä 98 kertaa ja oli näissä tilaisuuksissa läsnä kaikkiaan 1 743 henkilöä. Suullisen neuvonnan lisäksi on yleisöllä ollut tilaisuus määrättyinä aikoina puhelimitse tiedustella ohjeita, mikä on ollutkin hyvin yleistä. Ruotsinkieliset kurssit pidettiin Fredrikinkadun 16:n opetuskeittiössä. Ruotsinkielisiä kursseja oli kaikkiaan 4 ja niillä 41 osanottajaa.

Käsityöopetuksessa järjestettiin 41 kurssia käsittäen ne 519 opetustilaisuutta, joihin osallistui 853 oppilasta, kuten ilmenee seuraavasta:

Opetusaine	Kursseja	Kurssiin sisältyviä opetustilaisuuksia	Oppilaita
Käsityöneuvonta aikuisille	24	16	612
Käsityöneuvonta tytöille	2	30	60
Hattujen valmistus	6	5	72
Peitteiden valmistus	2	5	6
Tallukoiden valmistus	5	5	83
Kaavapiirustus	2	5	20
	<hr/>		
	Yhteensä 41	—	853

Kerran kuukaudessa järjestettiin kurssilaisille yhteisiä ohjelmallisia tilaisuuksia, koti-iltoja, joihin oli vapaa pääsy. Ohjelma käsitti esitelmiä kodin- ja terveydenhoidon, kasvatuksen ja huoltokysymysten alalta, soittoa, laulua y.m. Koti-iltoja pidettiin kaikkiaan 5 ja osallistui niihin n. 380 henkilöä.

Kurssitoiminnan ohella ja lisäksi harjoitettiin kerhotoimintaa lasten, nuorten tyttöjen ja äitien keskuudessa. Lasten ja tyttöjen kerhot toimivat Mäkelänkadun 45:ssä ja mainittakoon niiden toiminnasta seuraavaa: Iän perusteella tytöt jaettiin eri ryhmiin, kaikkiaan 8:aan, joihin kuului 116 tyttöä. Nuorempia ohjattiin askartelussa ja laululeikeissä, vanhempia käsitoissä ja taloustoimissa. Sitä paitsi harrastettiin urheilua ja retkeilyä. Aikuisille järjestettiin eri opetuskeittiöissä kerhoja, jotka kokoontuivat kerran viikossa ja joissa harrastettiin kodinhoito- ja kasvatuskysymyksiä, kirjallisuutta ja laulua. Myös on kotitalouslautakunta Käpylän olympiakylän asukkaiden seuran pyynnöstä ja kaupunginhallituksen suostumuksella aloittanut kerhotoiminnan Käpylän kansakoulussa, mikä näyttää saavuttaneen suurta suosiota. Kerhot järjestivät opettajiensa johdolla juhlia, sekä tekivät retkiä ja kävivät näyttelyissä. Kerhojen jäsenmäärä oli n. 200.

Menot. Seuraava taulukko osoittaa, missä määrin lautakunnan käytettävissä olevia määrärahoja käytettiin:

Menoerä	Määräraha	Todelliset menot	Säästetty (+ tai ylitetty) määrä (—)
	Markkaa ja penniä		
Palkkiot	9,000	5,800	+ 3,200
Sääntöpalkkaiset virat	¹⁾ 191,599	191,599	—
Tilapäistä työvoimaa	²⁾ 183,702	174,702	+ 9,000
Vuokra	³⁾ 88,560	86,640	+ 1,920
Lämpö	19,000	14,127	+ 4,873
Valaistus	4,000	2,257 20	+ 1,742 80
Siivoaminen	2,500	2,331 75	+ 168 25
Kaluston kunnossapito	3,000	2,617 50	+ 382 50
Painatus ja sidonta	1,000	573 10	+ 426 90
Tarverahat	10 000	11,167 05	— 1,167 05
Tarveaineet kurssitoimintaa ja havainto-opetusta varten	80,000	33,865 05	+ 46,134 95
Yhteensä	592,361	525,679 65	+ 66,681 35

Tulot. Erilaisista kurseista oli tuloja 18 506 mk.

¹⁾ Tähän sisältyy 42,199 mk lisämäärärahoja. — ²⁾ S:n 39,462 mk. — ³⁾ S:n 960 mk.